

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 388

**Teoria rachunkowości,
sprawozdawczość i analiza finansowa**

Redaktor naukowy
Bartłomiej Nita

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redaktor Wydawnictwa: Dorota Pitulec
Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz
Korekta: Hanna Jurek
Łamanie: Adam Dębski
Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2015

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-505-6

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
tel./fax 71 36 80 602; e-mail:econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp.....	11
------------	----

Część 1. Teoria i wyzwania rachunkowości

Ewa Wiktoria Babuška: Badania naukowe w rachunkowości	15
Halina Buk: Typologia i wycena przychodów z tytułu niestandardowych relacji z klientami	23
Małgorzata Cieciora: Behawioralne aspekty rachunkowości we współczesnej gospodarce – zarys problemu	32
Beata Dratwińska-Kania: Teoretyczne problemy sprawozdawania o ryzyku	41
Dawid Garstecki: Czy rachunkowość społecznej odpowiedzialności zasługuje na miano paradygmatu?.....	49
Waldemar Gos: Nauka rachunkowości – głos w dyskusji.....	57
Wojciech Hasik: Koncepcyjne i społeczne determinanty sądów etycznych w rachunkowości w Polsce	68
Marcin Jędrzejczyk: Wyzwania współczesnej rachunkowości w zakresie translacji wartości ekonomicznych.....	77
Krzysztof Jonas, Katarzyna Świetła: E-usługi w rachunkowości na przykładzie internetowych biur rachunkowych	87
Katarzyna Klimczak, Anna Wachowicz: Studium przypadku jako metoda badawcza w nauce rachunkowości – analiza metodologiczna przykładowych zastosowań	95
Joanna Koczar: Ewolucja polityki rachunkowości w praktyce gospodarczej Federacji Rosyjskiej.....	107
Alina Kozarkiewicz: Kreatywność: nowe wyzwanie badawcze dla współczesnej rachunkowości	115
Mirosława Kwiecień: Dylematy współczesnej rachunkowości.....	123
Tomasz Lewandowski: Mniej więcej dobrze czy dokładnie źle – przydatność informacji w systemie rachunkowości	137
Wojciech A. Nowak: Ku standaryzacji rachunkowości sektora publicznego w Unii Europejskiej	148
Marcin Osikowicz: Rachunkowość jednostek mikro według ustawy o rachunkowości	159
Piotr Szczypa: Nauczanie rachunkowości – współczesne uwarunkowania i dylematy	167
Anna Szychta: Pozytywna teoria rachunkowości jako koncepcja głównego nurtu badawczego	176

Joanna Zuchewicz: Współczesne determinanty rozwoju rachunkowości	189
---	-----

Część 2. Sprawozdawczość

Dorota Adamek-Hyska: Funkcja sprawozdawcza rachunkowości jednostki samorządu terytorialnego	201
Anna Balicka: Wskaźniki środowiskowe w zewnętrznej sprawozdawczości środowiskowej	212
Katarzyna Bareja: Aktywa niematerialne a priorytet w sprawozdawczości finansowej.....	221
Kinga Bauer: Kierunki zmian sprawozdawczości finansowej w postępowaniu upadłościowym.....	229
Stanisław Hońko: Nadmiar informacji w sprawozdaniu finansowym – możliwe kierunki reform.....	238
Angelika Kaczmarczyk: Sprawozdawczość finansowa jednostek mikro w aspekcie zasady wiernego i rzetelnego obrazu.....	246
Mariusz Karwowski: Model biznesu jako nowe wyzwanie sprawozdawczości zewnętrznej.....	255
Katarzyna Kostyk-Siekierska: Polityka rachunkowości, wartości szacunkowe oraz błędy z lat ubiegłych w świetle proponowanych i wprowadzonych zmian w KSR nr 7.....	263
Grzegorz Lew: Propozycja rozszerzenia zakresu opinii i raportu z badania sprawozdania finansowego.....	276
Bartłomiej Nita: Sprawozdawczość segmentowa jako przejaw konwergencji rachunkowości finansowej i rachunkowości zarządczej.....	285
Józef Pfaff: Sprawozdawczość z badania ustawowego jednostek zainteresowania publicznego – ocena proponowanych kierunków zmian	295
Katarzyna Piotrowska: Proces innowacyjny w aspekcie aktywów kompetencyjnych.....	304
Lucyna Poniatowska: Zmiany w sprawozdawczości finansowej w regulacjach ustawy o rachunkowości	314
Piotr Prewysz-Kwinto, Grażyna Voss: Segmenty operacyjne w sprawozdaniach finansowych spółek giełdowych – porównywalność czy różnorodność informacji	322
Paweł Rumniak: Consolidated reporting – beyond financial statements.....	331
Agnieszka Tłaczala: Prezentacja oraz ujawnianie informacji finansowych – zmiany w MSSF	349

Część 3. Analiza finansowa

Małgorzata Cygańska: Wykorzystanie analizy finansowej do oceny rentowności szpitali – wybrane problemy	363
Beata Iwasieczko: Analiza finansowa w organizacji inteligentnej.....	373
Magdalena Kowalczyk: Kierunki rozwoju analizy finansowej i strategicznej w jednostkach samorządu terytorialnego.....	381
Piotr Oleksyk: Wykorzystanie narzędzi analizy finansowej w planowaniu finansowym jednostek samorządu terytorialnego	389

Summaries

Part 1. Theory and accounting challenges

Ewa Wiktoria Babuška: Research in financial accounting	15
Halina Buk: Typology and revenue valuation from nonconventional transactions with customers	23
Małgorzata Ciecziura: Behavioral aspects of accounting in today's economy – an outline of the problem	32
Beata Dratwińska-Kania: Theoretical problem of a report on risk.....	41
Dawid Garstecki: Can social responsible accounting be called a paradigm?	49
Waldemar Gos: Accounting science – a say in the discussion	57
Wojciech Hasik: Conceptual and social determinants of ethical judgment in accounting – Polish perspective	68
Marcin Jędrzejczyk: Contemporary accounting challenges in the field of economic value translation	77
Krzysztof Jonas, Katarzyna Świetła: E-services in accounting	87
Katarzyna Klimczak, Anna Wachowicz: Case study as a research method in accounting – methodological analysis of selected applications	95
Joanna Koczar: Evolution of accounting policy in the economic practice of the Russian Federation.....	107
Alina Kozarkiewicz: Creativity: new challenge for research in contemporary accounting.....	115
Mirosława Kwiecień: Dilemmas of contemporary accounting	123
Tomasz Lewandowski: About well or exactly wrong – usefulness (suitability) of information in accounting system	137
Wojciech A. Nowak: Public sector accounting in the European Union: towards standardization.....	148
Narcin Osikowicz: Accounting of micro units based on the Accounting Act	159

Piotr Szczypa: Accounting teaching and contemporary conditions and dilemmas.....	167
Anna Szycha: Positive accounting theory as the main stream accounting research concept	176
Joanna Zuchewicz: Contemporary determinants in the development of accounting	189

Part 2. Reporting

Dorota Adamek_Hyska: Reporting function of accounting in a territorial self-government unit.....	201
Anna Balicka: Environmental indicators of external environmental reporting	212
Katarzyna Bareja: Intangible assets and the priority in financial statements	221
Kinga Bauer: Financial reporting trends in insolvency proceedings	229
Stanisław Hońko: Excess of information in the financial statements – possible directions for reform.....	238
Angelika Kaczmarczyk: Micro units reporting in the context of true and fair view.....	246
Mariusz Karwowski: Business model as a new challenge of external reporting	255
Katarzyna Kostyk-Siekierska: Accounting policies, estimates and errors from previous years in the light of the proposed and introduced changes in the National Accounting Standard No. 7.....	263
Grzegorz Lew: Proposal for extending the scope of opinion and report on the financial statements	276
Bartłomiej Nita: Segment reporting as the manifestation of the convergence of financial accounting and management accounting	285
Józef Pfaff: Reporting in the statutory audits of public interest entities – assessment of the proposed changes.....	295
Katarzyna Piotrowska: Innovation process in the aspect of competence assets.....	304
Lucyna Poniatowska: Changes in financial reporting in the regulations of the Accounting Act.....	314
Piotr Prewysz-Kwinto, Grażyna Voss: Operating segments in the financial statements of public companies – comparability or diversity of information	322
Paweł Rumniak: Skonsolidowane raportowanie – wychodząc poza raportowanie finansowe	331
Agnieszka Tłaczała: Presentation and disclosure of financial information – changes in IFRS.....	349

Part 3. Financial analysis

Małgorzata Cygańska: The usage of financial analysis to evaluate the hospitals financial performance – selected problems	363
Beata Iwasieczko: Financial analysis in intelligent organization.....	373
Magdalena Kowalczyk: Trends in development of financial and strategic analysis in local government units	381
Piotr Oleksyk: Adoption of financial analysis tools in financial planning of local government units	389

Angelika Kaczmarczyk

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

e-mail: angelika.kaczmarczyk@ue.wroc.pl

SPRAWOZDAWCZOŚĆ FINANSOWA JEDNOSTEK MIKRO W ASPEKTCIE ZASADY WIERNEGO I RZETELNEGO OBRAZU

MICRO UNITS REPORTING IN THE CONTEXT OF TRUE AND FAIR VIEW

DOI: 10.15611/pn.2015.388.25

Streszczenie: Aktualna i wiarygodna informacja sprawozdawcza jest podstawą podejmowania kluczowych decyzji przez odbiorców sprawozdawczości finansowej. Zakres tej informacji jest uzależniony przede wszystkim od wielkości danego przedsiębiorstwa. Ostatnia nowelizacja ustawy o rachunkowości zaimplementowała przepisy Nowej Dyrektywy Unijnej w zakresie rachunkowości. Wprowadzono nową kategorię przedsiębiorstw – jednostki mikro. Celem poniższego artykułu jest próba udzielenia odpowiedzi na pytanie: jak wprowadzane uproszczenia sprawozdawcze dla jednostek mikro wpłyną na zasadę wiernego i rzetelnego obrazu jednostki oraz jakie są granice tych uproszczeń z punktu widzenia odbiorcy informacji sprawozdawczej? Aby osiągnąć powyższy cel badawczy, posłużono się analizą aktów prawnych i literatury przedmiotu oraz metodą wnioskowania przez analogię.

Słowa kluczowe: jednostki mikro, sprawozdawczość finansowa.

Summary: Recent amendment to the Accounting Act introduced a new category of enterprise – micro units. The aim of this article is the answer of the question: how the simplified reporting for micro units will affect the true and fair view.

Keywords: micro units, financial reporting.

1. Wstęp

Ostatnia nowelizacja ustawy o rachunkowości wprowadziła liczne uproszczenia sprawozdawcze dla nowej grupy przedsiębiorstw – jednostek mikro. Powyższe zmiany były związane z częściową implementacją zapisów Nowej Dyrektywy Rachunkowości [Dyrektywa Parlamentu Europejskiego, 2013], która podzieliła jednostki na mikro, małe, średnie i duże. Obowiązki sprawozdawcze zwiększają się

wraz z wielkością jednostki. Celem poniższego artykułu jest próba udzielenia odpowiedzi na pytanie: *jak wprowadzane uproszczenia sprawozdawcze dla jednostek mikro wpłyną na zasadę wiernego i rzetelnego obrazu jednostki oraz jakie są granice tych uproszczeń z punktu widzenia odbiorcy informacji sprawozdawczej?* W artykule wykorzystano następujące metody badawcze: krytyczna analiza aktów prawnych, literatury przedmiotu oraz wnioskowanie przez analogię.

2. Zasada wiernego i rzetelnego obrazu przedsiębiorstwa

Rachunkowość jest głównym źródłem informacji finansowej. Informacyjna funkcja rachunkowości jest jedną z najstarszych funkcji pełnionych przez rachunkowość, funkcja ta wyjaśnia istotę rachunkowości jako systemu „przetwarzającego” dane księgowe w informacje wykorzystywane do zarządzania konkretnym przedsiębiorstwem, a równocześnie do wypełniania przez rachunkowość innych funkcji, głównie *kontrolnej i analitycznej* (por. [Messner 1999, s. 118]). Przykładem podkreślenia informacyjnego charakteru rachunkowości jest jej definicja z 1953 r. podana przez Amerykański Instytut Biegłych Rewidentów (AICPA), z której wynika, że rachunkowość „jest procesem identyfikowania, pomiaru i komunikowania informacji ekonomicznych w celu umożliwienia rozsądnego osądu i podjęcia decyzji przez użytkowników informacji” [Helin 2004, s. XXIX]. Znacznie szersze i bardziej dynamiczne ujęcie rachunkowości zastosował American Accounting Principles Board (APB) – według którego „rachunkowość jest działalnością usługową. Jej funkcją jest dostarczanie informacji kwantytatywnych, głównie finansowych, o jednostkach gospodarczych. Informacje te służą podejmowaniu decyzji ekonomicznych, dokonywaniu racjonalnych wyborów pomiędzy alternatywnymi kierunkami działania” [Belkaoui 1985, s. 4]. Z powyższych stwierdzeń wynika, że głównym zadaniem rachunkowości jest dostarczanie informacji do podejmowania przez jej użytkowników decyzji. Funkcja dostarczania informacji finansowych użytkownikom w celu podjęcia przez nich decyzji ekonomicznych pojawia się w większości definicji rachunkowości w literaturze przedmiotu. Informacje wynikające bezpośrednio z ksiąg rachunkowych nie stanowią jeszcze wystarczającego źródła do podejmowania decyzji. Dopiero przetwarzanie danych księgowych, ujęcie ich w odpowiednich przekrojach ewidencyjnych daje właściwy obraz sytuacji majątkowej i finansowej przedsiębiorstwa. Zadanie to spełnia w przedsiębiorstwach sprawozdawczość finansowa. Sprawozdania finansowe są „produktem finalnym” rachunkowości jako efekt: identyfikacji (zjawisk i procesów gospodarczych, ich pomiaru pieniężnego), udokumentowania, ujmowania (w systemie np. kont księgowych jako danych księgowych), przetwarzania danych księgowych, ujawniania i prezentacji przetworzonych danych w postaci informacji według ściśle określonych zasad.

Sprawozdawczość finansowa, spełnia swoje funkcje i zadania, jeśli opiera się na pewnych regułach i zasadach, zwanych zasadami rachunkowości czy konkretnie zasadami sprawozdawczości finansowej. Zasady sprawozdawczości finansowej są

zbiorem reguł, ukształtowanych w wyniku ewolucji rachunkowości, które z czasem znalazły odzwierciedlenie w przepisach prawa. Nie ma jednolitej definicji „zasad rachunkowości”. Z. Messner podaje, iż zasady rachunkowości to zbiór obowiązujących reguł, procedur oraz norm, które znajdują zastosowanie w praktyce w celu zapewnienia dostarczenia przez rachunkowość informacji (...) użytecznych o sytuacji majątkowej podmiotu gospodarczego oraz o jego działalności gospodarczej i osiągniętych wynikach finansowych [Messner 1995, s. 129]. Z grupy zasad rachunkowości należy wyróżnić **nadrzędne zasady rachunkowości**, które decydują o kształcie danego systemu rachunkowości. To nadrzędne zasady wyceny oraz ustalania wyniku finansowego (stąd nazywam je zamiennie nadrzędnymi zasadami sprawozdawczości finansowej). Fundamentalną zasadą sprawozdawczości finansowej jest zasada wiernego i rzetelnego obrazu (*true and fair view*). Jest to zasada uznawana za jedną z naczelných zasad rachunkowości, zarówno w kontynentalnym, jak i anglosaskim systemie rachunkowości.

Sprawozdanie finansowe przedsiębiorstwa, bez względu na wielkość, powinno wiernie i rzetelnie prezentować obraz jednostki. Zasada wiernego i rzetelnego obrazu została zdefiniowana w art. 4 ustawy o rachunkowości: „jednostki obowiązane są stosować przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, rzetelnie i jasno przedstawiając sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy”. Zasadę tę można wytłumaczyć jako prawdziwe zaprezentowanie sytuacji jednostki, bez upiększeń i kreowania wyniku finansowego.

3. Wymogi w zakresie sprawozdawczości finansowej dla jednostek mikro

Nowa kategoria jednostek – jednostki mikro – także sporządza sprawozdania finansowe. Ostatnia nowelizacja ustawy o rachunkowości (zwana dalej ustawą), która weszła w życie 5 września 2014 r., w znacznym stopniu zaimplementowała zapisy Nowej Dyrektywy Rachunkowości, w szczególności wprowadzono nową kategorię jednostek – jednostki mikro. Regulacje rachunkowości są reakcją na zmiany w gospodarce. Rosnące znaczenie małych jednostek gospodarczych oraz coraz częściej dochodzące z praktyki gospodarczej głosy o zbyt dużych wymogach ewidencyjnych i sprawozdawczych doprowadziły do licznych zmian w sprawozdawczości finansowej jednostek mikro. Na wstępie należy zaznaczyć, iż każdorazowo warunkiem koniecznym do uzyskania statusu jednostki mikro jest decyzja organu zatwierdzającego sprawozdanie finansowe o zastosowaniu dopuszczalnych przez ustawę dla jednostek mikro uproszczeń w sprawozdawczości finansowej. Statusu jednostki mikro nie uzyskuje się z mocy prawa automatycznie, tylko poprzez decyzję organu zatwierdzającego. W przeciwieństwie do uproszczeń już funkcjonują-

cych w ustawie¹ – taka decyzja nie była konieczna. To kierownik jednostki decydował o zastosowaniu lub nie danego uproszczenia ewidencyjnego lub sprawozdawczego.

Jednostki mikro dzielą się obecnie na następujące grupy (tab. 1):

Tabela 1. Jednostki mikro w znowelizowanej ustawie o rachunkowości

Jednostki mikro	Kryteria
Spółki handlowe – spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka akcyjna, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna	Nie przekraczają w danym roku obrotowym oraz roku poprzedzającym ten rok co najmniej dwóch z następujących trzech wielkości: <ul style="list-style-type: none"> • 1 500 000 zł – w przypadku sumy aktywów bilansu na koniec roku obrotowego, • 3 000 000 zł – w przypadku przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy (należy zwrócić uwagę na to, że w limicie przychodów brakuje przychodów z operacji finansowych, sprzedaży materiałów oraz pozostałych przychodów operacyjnych) • 10 osób – w przypadku średniorocznego zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty
Osoby fizyczne, spółki cywilne osób fizycznych, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie	Przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów oraz operacji finansowych wynoszą nie mniej niż 1 200 000 euro i nie więcej niż 2 000 000 euro za poprzedni rok obrotowy
Osoby fizyczne, spółki cywilne osób fizycznych, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie	Przychody netto nie przekraczają progu sprzedaży towarów, produktów oraz operacji finansowych 1 200 000 euro
Stowarzyszenia, związki zawodowe, organizacje pracodawców, izby gospodarcze, fundacje, przedstawicielstwa przedsiębiorców zagranicznych, w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, społeczno-zawodowe organizacje rolników, organizacje samorządu zawodowego, organizacje samorządu gospodarczego rzemiosła i Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych	Jeśli nie prowadzą działalności gospodarczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r.].

¹ Do głównych uproszczeń kierowanych do mniejszych jednostek gospodarczych należą:

- brak obowiązku ustalania aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku,
- podatkowa klasyfikacja leasingu,
- brak obowiązku sporządzania rachunku przepływów pieniężnych oraz zestawienia zmian w kapitale własnym,
- brak badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta.

Jednostkami mikro nie mogą zostać jednostki, które pomimo spełnienia wymogów ustawowych, odgrywają znaczącą rolę w gospodarce. Należą do nich:

- jednostki organizacyjne działające na podstawie prawa bankowego, przepisów o obrocie papierami wartościowymi, funduszach inwestycyjnych, działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej,
- spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, fundusze emerytalne,
- jednostki zamierzające ubiegać się lub ubiegające się o zezwolenie na wykonywanie działalności wymienionych powyżej,
- jednostki sektora finansów publicznych.

Jednostki, które przyjmą reżim jednostki mikro, mogą korzystać z licznych uproszczeń w ramach sprawozdawczości finansowej. Przede wszystkim sporządzają znacznie uproszczone sprawozdanie finansowe: bilans i rachunek zysków i strat (według wzorów jak w tab. 2 i 3).

Tabela 2. Bilans jednostki mikro

AKTYWA	PASYWA
A: Aktywa trwale, w tym: – środki trwale	A: Kapitał (fundusz własny), w tym: – kapitał (fundusz) własny – należne wpłaty na kapitał podstawowy
B: Aktywa obrotowe, w tym: – zapasy – należności krótkoterminowe	B: Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania, w tym: – rezerwy na zobowiązania – zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek
Aktywa razem:	Pasywa razem:

Źródło: [Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r.].

Tabela 3. Rachunek zysków i strat jednostki mikro

A: Przychody podstawowej działalności operacyjnej i zrównane z nimi, w tym zmiana stanu produktów (zwiększenie – wartość dodatnia, zmniejszenie – wartość ujemna)
B: Koszty podstawowej działalności operacyjnej
I. Amortyzacja
II. Zużycie materiałów i energii
III. Wynagrodzenia, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia
IV. Pozostałe koszty
C: Pozostałe przychody i zyski, w tym aktualizacja wartości aktywów
D: Pozostałe koszty i straty, w tym aktualizacja wartości aktywów
E: Podatek dochodowy
F: Zysk/Strata netto

Źródło: [Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r.].

Bilans został znacznie „uproszczony”. W kapitale własnym nie jest wykazywany wynik finansowy, a w zobowiązaniach – zobowiązania z tytułu dostaw i usług.

Może też dziwić brak środków pieniężnych w aktywach obrotowych. W spółkach osobowych być może są to informacje wystarczające, należy jednak zwrócić szczególną uwagę na to, iż do grupy jednostek mikro należą także spółki akcyjne, a tam grono odbiorców informacji sprawozdawczej jest szersze. Ustawodawca założył, iż spółki akcyjne przyjmujące reżim jednostki mikro nie potrzebują takich informacji. Teza ta wydaje się dyskusyjna.

Rachunek zysków i strat jednostki mikro to rachunek sporządzany w wariantcie porównawczym, przy czym koszty według rodzaju zostały ograniczone do minimum. Występuje brak podziału przychodów i kosztów na pozostałe, finansowe i nadzwyczajne. W jednostkach mikro działalność jest podzielona tylko na segment podstawowy oraz pozostały. Brak informacji o zyskach ze zbycia środków trwałych czy inwestycji, wyodrębniono tylko aktualizacje wartości aktywów. Mniejsze jednostki rzadko dokonują aktualizacji wartości aktywów. Pozycja bilansowa, która jest najczęściej aktualizowana w małych jednostkach, to należności. Można wobec tego zrozumieć istnienie pozycji aktualizacja wartości aktywów w pozostałych kosztach i stratach. Aktualizacja wartości aktywów w pozostałych przychodach i zyskach będzie wykorzystywana przy ewentualnym rozwiązaniu wcześniej utworzonych odpisów aktualizujących.

Jednostki, które zdecydują się przyjąć reżim jednostki mikro, nie mogą stosować wyceny aktywów i pasywów według wartości godziwej oraz skorygowanej ceny nabycia. Nie pojawi się wobec tego wycena inwestycji powyżej ceny nabycia. Jednostki te nie muszą także sporządzać rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w kapitale własnym oraz sprawozdania z działalności (jeśli jako informacje uzupełniające do bilansu przedstawiają informacje dotyczące nabycia udziałów (akcji) własnych). To uproszczenie ma znaczenie właściwie tylko dla spółek akcyjnych, których sprawozdania finansowe, z mocy ustawy, podlegają obowiązkowemu badaniu przez biegłego rewidenta. Obowiązkowa atestacja sprawozdania finansowego nakładała na te spółki obowiązek sporządzania pełnego sprawozdania finansowego. Spełnienie warunków jednostki mikro przez spółki akcyjne powoduje zwolnienie ich z tego obowiązku. Małe spółki osobowe oraz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie sporządzały tych części sprawozdania finansowego, gdyż były zwolnione, ze względu na wielkość, z obowiązku badania swoich sprawozdań finansowych².

Kolejną częścią sprawozdania finansowego, która uległa znacznemu uproszczeniu, jest informacja dodatkowa. Podstawowe informacje, które powinny zostać zaprezentowane, to:

- nazwa firmy, jej siedziba,

---

² Artykuł 64 ustawy o rachunkowości zobowiązuje spółki akcyjne oraz pozostałe jednostki przekraczające dwa z trzech poniższych progów do badania swoich sprawozdań finansowych:

- średnioroczne zatrudnienie – 50 pracowników,
- suma bilansowa – 2,5 mln euro,
- przychody ze sprzedaży – 5 mln euro.

- wskazanie okresu trwania działalności jednostki, jeśli jest ograniczony,
- wskazanie okresu objętego sprawozdaniem finansowym,
- przyjęte zasady rachunkowości przewidziane dla jednostek mikro,
- wskazanie, czy sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostkę w dającej się przewidzieć przyszłości oraz czy nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania przez nią działalności.

Mikrojednostki zwolnione są z obowiązku sporządzania dodatkowych informacji. Niektóre dane powinny być jednak ujawniane w informacjach uzupełniających do bilansu (tzw. przypisach do bilansu). Są to informacje o:

- kwotach wszelkich zobowiązań finansowych, w tym dłużnych instrumentów finansowych, gwarancji i poręczeń lub zobowiązań warunkowych nieuwzględnionych w bilansie, ze wskazaniem charakteru i formy wierzytelności zabezpieczonych rzeczowo,
- kwotach zaliczek i kredytów udzielonych członkom organów administrujących, zarządzających i nadzorujących, ze wskazaniem oprocentowania, głównych warunków oraz wszelkich kwot spłaconych, odpisanych lub umorzonych, a także zobowiązań zaciągniętych w ich imieniu tytułem poręczeń i gwarancji, ze wskazaniem kwoty ogółem dla każdej kategorii,
- udziałach (akcjach) własnych.

Kolejnym uproszczeniem sprawozdawczym kierowanym do jednostek o statusie mikro, które nie prowadzą działalności gospodarczej, jest możliwość rezygnacji z zachowania zasady ostrożności przy wycenie poszczególnych aktywów i pasywów. Nie muszą wobec tego tworzyć odpisów aktualizujących dotyczących aktywów, które utraciły na wartości.

Na koniec należy podkreślić, iż nowa grupa jednostek mikro obejmuje spółki akcyjne, które także będą mogły korzystać z licznych uproszczeń sprawozdawczości finansowej. Nawet przymus badania sprawozdań finansowych tej grupy spółek nie spowoduje, iż będą musiały zrezygnować z uproszczonego wzoru bilansu i rachunku zysków i strat dla jednostek mikro.

4. Kierunki sprawozdawczości finansowej jednostek mikro

Znaczne uproszczenia w zakresie sprawozdawczości finansowej dla jednostek mikro skłaniają do pytań o wartość informacyjną oraz użyteczność tych sprawozdań dla użytkowników zewnętrznych i wewnętrznych. Ustawodawca założył, iż ze sprawozdań tej grupy przedsiębiorstw nie korzysta zbyt wielu odbiorców. Głównymi użytkownikami informacji sprawozdawczej jednostek mikro są banki jako instytucje zasilające je w kapitał. Głównym problemem sprawozdawczości jednostek małych oraz mikro jest nieustający konflikt między wiernym i rzetelnym obrazem jednostki, prezentowanym w sprawozdaniu finansowym, a uproszczeniem wymogów sprawozdawczych dla tej grupy jednostek. Innymi słowy, odpowiedni dobór

takich zasad wyceny, by zminimalizować ryzyko zniekształcenia obrazu prezentowanego w sprawozdaniu finansowym. Uproszczenia wiążą się zawsze z zawężeniem informacji kierowanych do odbiorców. Z drugiej strony zbyt duża ilość informacji może prowadzić do tzw. szumu informacyjnego, i to nie tylko w małych jednostkach. Odpowiednie wyważenie tych proporcji, zwłaszcza w odniesieniu do sektora małych jednostek gospodarczych, wydaje się sprawą priorytetową. Ostatnia nowelizacja ustawy o rachunkowości to pierwszy krok, dotyczy jednostek mikro. Kolejną grupą, której sprawozdawczość będzie regulowana przy okazji kolejnej nowelizacji ustawy o rachunkowości, jest grupa małych przedsiębiorstw.

To rozróżnienie na jednostki mikro i małe wskazuje, jak trudnym problemem jest „dobranie” odpowiednich regulacji rachunkowości do potrzeb i możliwości sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Jest to grupa niezwykle duża i wewnętrznie niejednorodna. Dodatkowo sprawę komplikuje fakt, iż jednostki małe i mikro mogą funkcjonować w różnych formach organizacyjno-prawnych.

Ponadto wielopłaszczyznowość obszarów, w których funkcjonują podmioty, sprawia, że różne mogą być potrzeby informacyjne tych samych użytkowników. Dlatego istotne jest nie tylko dostarczenie odbiorcy każdej informacji o zdarzeniu gospodarczym, ale zachowanie jej kluczowych parametrów jakościowych, takich jak: trafność, aktualność, wiarygodność, odpowiedniość [Śniezek, Dębski 2014, s. 356]. Konstruując wymogi sprawozdawcze dla małych jednostek, należy z jednej strony zadbać o jakość dostarczanej informacji sprawozdawczej, z drugiej – nie narażać tej grupy jednostek na nadmiar obowiązków ewidencyjnych i sprawozdawczych. Czasem korzyści wynikające ze zbyt szczegółowego i rozbudowanego sprawozdania finansowego są mniejsze od kosztów, które musi ponieść przedsiębiorca, by wygenerować odpowiednią informację.

Dalsze badania z zakresu sprawozdawczości finansowej małych i średnich podmiotów gospodarczych powinny iść w kierunku identyfikacji potrzeb odbiorców informacji sprawozdawczej. Należy określić grupę odbiorców, użytkowników sprawozdań finansowych małych przedsiębiorstw. Punktem wyjścia jest jednak odpowiednia klasyfikacja przedsiębiorstw mikro, małych i średnich. Spółka akcyjna, mimo że kryteria ilościowe traktują ją jako spółkę mikro, ze względu na swoje specyficzne cechy (rozdzielność odpowiedzialności od własności kapitału, ograniczona odpowiedzialność) być może nie powinna korzystać z przywilejów uproszczonej sprawozdawczości finansowej.

5. Zakończenie

Zasada wiernego i rzetelnego obrazu jest jedną z naczelných zasad rachunkowości. Wierne odzwierciedlenie rzeczywistości gospodarczej jest nadrzędnym celem sprawozdawczości finansowej. Aktualna, wiarygodna i trafna informacja jest gwarancją rzetelnego i prawdziwego obrazu jednostki. Z drugiej strony sektor przedsiębiorstw małych i mikro dąży do maksymalnego uproszczenia wymogów sprawozdawczych,

by zmniejszyć obciążenia biurokratyczne jednostek. Nowa Dyrektywa Rachunkowa w znacznym stopniu reguluje rozwiązania w zakresie sprawozdawczości finansowej przedsiębiorstw mikro, małych i średnich. Różnicuje wymogi sprawozdawcze w zależności od wielkości jednostki. Ostatnia nowelizacja ustawy o rachunkowości zaimplementowała rozwiązania dotyczące jednostek mikro. Kolejna przygotowywana zmiana ustawy o rachunkowości reguluje sprawozdawczość jednostek małych.

Literatura

- Belkaoui A., 1985, *Accounting Theory*, HBJ Publishers, San Diego.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013
- Helin A., 2004, *Ustawa o rachunkowości. Podatkowe komentarze praktyczne*, C.H. Beck, Warszawa.
- Kuzior A., Pfaff J., Poniatowska L., Równińska M., 2014, *Kierunki transformacji sprawozdawczości małych i średnich przedsiębiorstw na tle regulacji międzynarodowych*, CeDeWu.pl, Warszawa.
- Messner Z., 1995, *Podstawy rachunkowości*, SKwP, Warszawa.
- Messner Z., 1999, *Funkcje współczesnej rachunkowości*, ZT RN SK w Polsce, Warszawa.
- Śnieżek E., Dębski J., 2014, *Niektóre konsekwencje zmian w sprawozdawczości finansowej w Polsce według Nowej Dyrektywy UE – głos w dyskusji*, [w:] Lelusz H., Burchart R. (red.), *Współczesne problemy rachunkowości w teorii i praktyce*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn.
- Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r., DzU 2013, nr 47, poz. 330.